

Keski-Suomen Aikajana II/2023

Katsaus Keski-Suomen elinkeinoelämän kehitykseen

Yhteenveto kesäkuun 2023 loppuun ulottuvista tiedoista

- Yritysten koronaa seurannut vahvan kasvun aika päättyi, kun yritysten liikevaihdon kasvu hiipui alkuvuoden 2023 aikana. Keski-Suomessa yritysten yhteenlaskettu liikevaihto kasvoi vuoden 2023 alkupuoliskolla 1,5 % edellisvuodesta. Niukka kasvu nojasi ensimmäiseen vuosineljännekseen – vuoden toisella neljänneksellä liikevaihto kääntyi jo laskuun. Päätoimialoista yksityiset palvelut ja kaupan ala kasvattivat liikevaihtoaan tammi-kesäkuussa, teollisuudessa kasvu pysähtyi ja rakentamisen alalla liikevaihto laski edellisvuodesta.
- Yksityisten palvelualojen liikevaihto oli alkuvuonna Keski-Suomessa 6,0 %:n kasvussa (koko maassa 7,7 %) ja kaupan alalle kirjattiin 2,8 % kasvua (koko maassa 0,8 %). Kasvuluvut maltillistuivat vuoden 2023 edetessä. Hintojen ja korkojen nousu tekee suuren loven kotitalouksien talouteen, mutta vaikutukset palveluihin ja kaupan alan kysyntään ovat toistaiseksi olleet hillittyjä. Merkittävää on, miten pitkään palvelusektori jaksaa kannatella taloutta, kun erityisesti yrityksille myytävien palvelujen kysyntä vähenee.
- Teollisuudessa talouden hidastuminen alkoi näkyä kesää kohti mentäessä ja liikevaihdon kehitys kääntyi miinukselle vuoden toisella neljänneksellä vuoden takaiseen verrattuna. Alkuvuoden kaksijakoisuus näkyi myös vientiliikevaihdon kehityksessä, kun vuoden ensimmäisen neljänneksen kasvua seurasi roima pudotus laskuun. Erityisen nopea käänne edellisvuodesta tapahtui metsäteollisuudessa, jonka liikevaihdon kehitys painui reilusti miinukselle. Taustalla oli mm. sellun maailmanmarkkinahinnan lasku ennätyskorkealta pohjalukemiin, asiakkaiden varastojen poikkeuksellisen mittava purku, kysynnän heikkeneminen, korkea inflaatio ja geopoliittinen epävarmuus.
- Rakentamisen alalla yleiskuva on synkistynyt ja erityisesti asuntorakentaminen on vaikeuksissa hiipuneen kysynnän vuoksi. Asuntolainojen korkojen nousu vähentää kotitalouksien halukkuutta lainanottoon ja heikentää siten asuntojen kysyntää. Keski-Suomessa rakentamisen alan yritysten liikevaihto laski tammi-kesäkuussa 5,7 % edellisvuodesta, kun koko maassa oltiin 1,4 %:n laskussa.
- Yritysten henkilöstömäärän kehitys on talouden heikentyneistä suhdanteista huolimatta jatkunut edelleen varsin hyvänä. Vuoden 2023 alkupuoliskolla Keski-Suomessa henkilöstömäärän kasvua kertyi 2,5 % edellisvuodesta (koko maassa 2,9 %). Työllisyyden kasvua on tukenut työvoimaintensiivisten palveluiden kysyntä ja teollisuudessakin työpaikkojen määrä on lisääntynyt. Ainoastaan rakentamisen alalla henkilöstömäärä laski. Työmarkkinoille odotetaan maltillista notkahdusta.
- Seuduittain tarkasteltuna tammi-kesäkuussa 2023 liikevaihto kasvoi edellisvuodesta vain kahdella seudulla, Jämsässä ja Jyväskylässä. Jämsän kasvuun vaikuttaa osin UPM:n lakko, joka painoi liikevaihtoa vertailuajalla. Vuoden toisella neljänneksellä (huhti-kesäkuu) yritysten liikevaihto oli kuitenkin laskussa kaikilla seuduilla – jyrkimmin Äänekoskella, Jämsässä ja Saarijärvi-Viitasaarella, joissa painottuu mm. metsäteollisuus ja rakennustuoteteollisuus.

KESKI-SUOMEN LIITTO

KESKI-SUOMEN
KAUPPAKAMARI

JYVÄSKYLÄ

ÄÄNEKOSKI

 KEULINK

 Saarijärvi

 Witas Oy

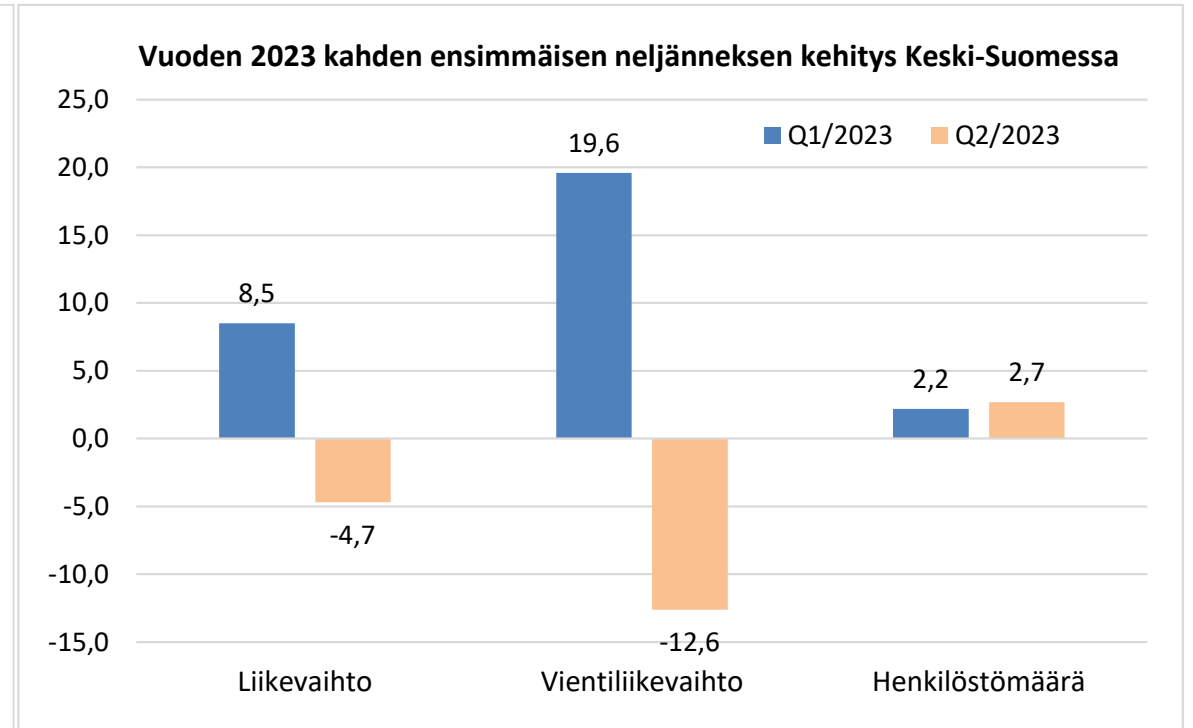
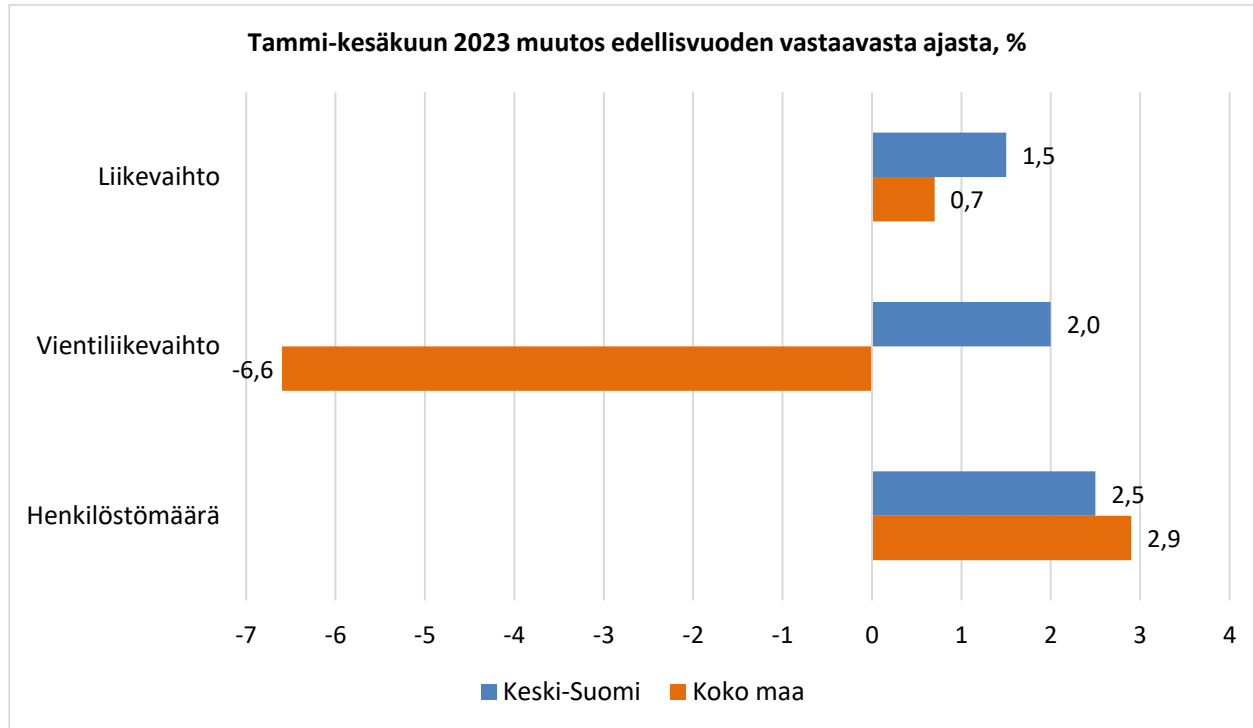
Karstulanseutu.
Kehittämisyritys

JÄMSÄ

Yritysten liikevaihdon, viennin ja henkilöstömäärän kehitys 2016-2023/Q2

Kuvioissa esiintyvä trendisarja kuvaa kehityksen suuntaa pidemmällä aikavälillä. Trendisarja on puhdistettu kausivaihtelusta ja satunnaisesta vaihtelusta. Trendin loppupään tulkinnassa on hyvä noudattaa harkintaa, sillä esim. äkillisten suhdannekäänteiden aiheuttamien muutosten tulkinta voi muuttua kuukausien kuluessa.

Liikevaihdon, viennin ja henkilöstömäärän vuosimuutos, %

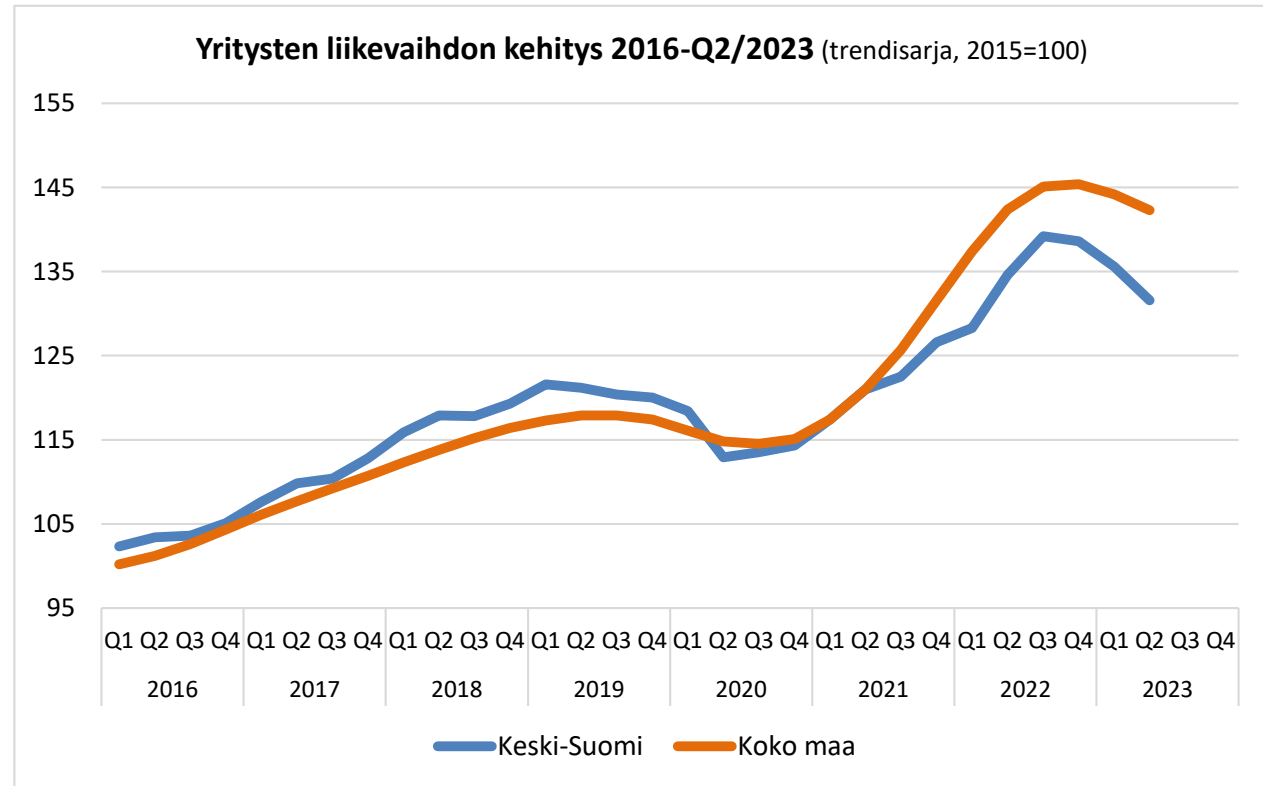
Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Yritysten liikevaihto

Keski-Suomen yritysten koronaa seurannut vahvan kasvun aika päättyi, kun yritysten liikevaihdon kasvu hiipui alkuvuoden 2023 aikana. Tammi-kesäkuussa kasvua kertyi 1,5 % edellisvuoden vastaavasta ajasta, vaikkakin liikevaihto painui miinukselle vuoden toisella neljänneksellä. Päätoimialoista kasvua kannattelivat palvelualat ja kauppa.

Koko maassa yritysten liikevaihdon kasvu jäi alkuvuonna 0,7 %:iin.

Yleisesti talouden näkymät ovat heikot. Kohonnut inflaatio, korkojen nousu, ulkomaankaupan hidastuminen ja yleinen epävarmuus heikentävät taloutta.

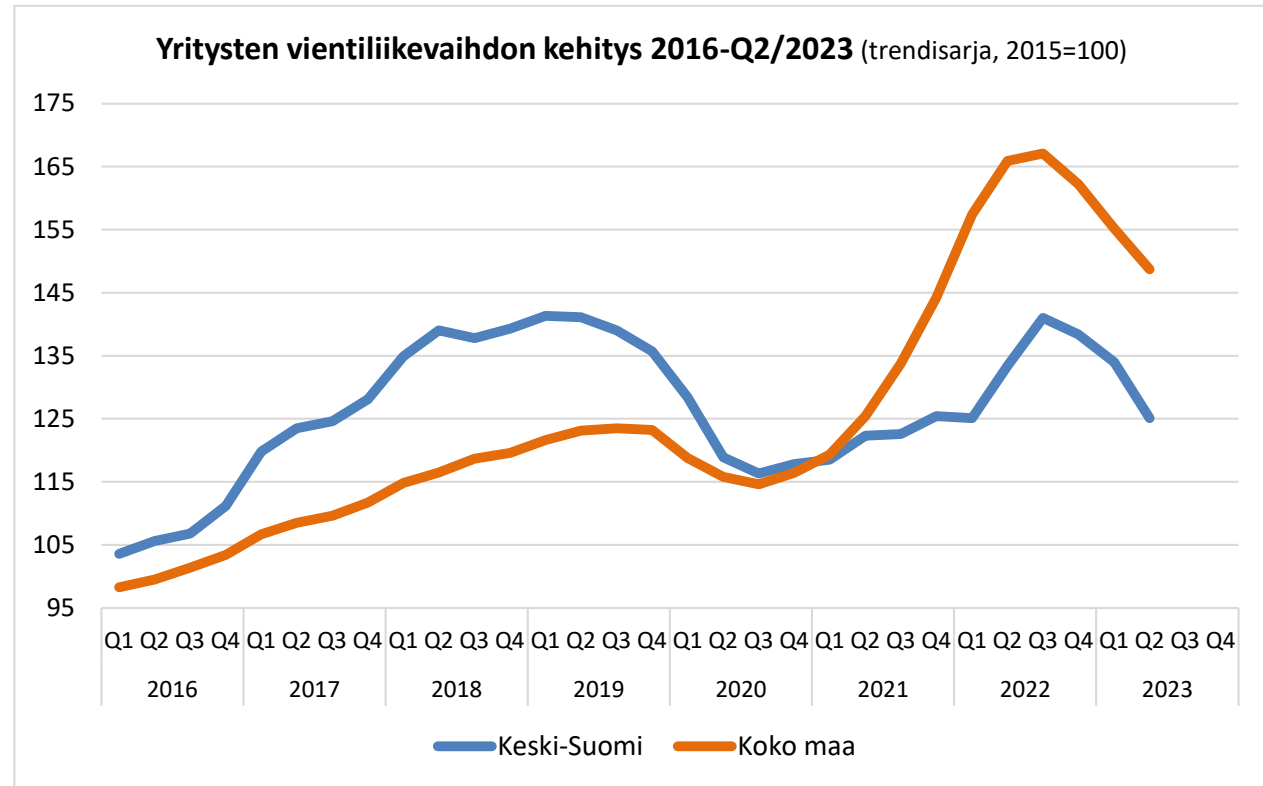

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Yritysten vienti

Keski-Suomen yritysten yhteenlaskettu vientiliikevaihto oli vielä vuoden 2023 alkupuoliskolla vahvan ensimmäisen neljänneksen ansiosta 2,0 %:n kasvussa edellisvuoden vastaavasta ajasta. Toinen neljännes painui kuitenkin jo reilusti miinukselle.

Koko maassa erittäin vahva vertailuvuosi 2022 pudotti alkuvuoden viennin kehityksen 6,6 %:n laskuun. Kasvu Suomen tärkeimmillä vientimarkkinoilla on kituliasta.

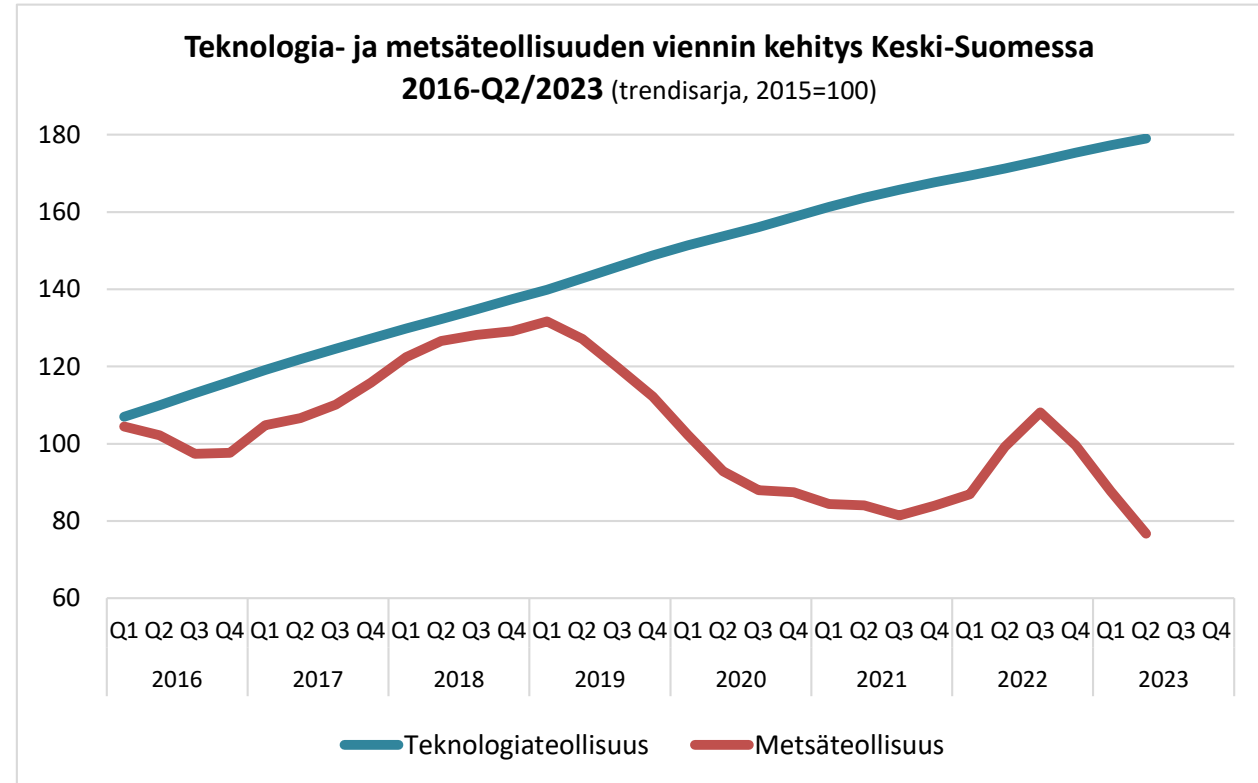
Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Teknologia- ja metsäteollisuuden vienti

Keski-Suomen tärkeä vientisektori teknologiateollisuus kasvatti vientiään tammi-kesäkuussa 2023 14,5 % edellisvuodesta. Sen sijaan metsäteollisuuden vienti syöksyi edellisvuoden vahvasta kasvusta 13 %:n laskuun.

Metsäteollisuuden nopean käänteeseen taustalla oli mm. sellun maailmanmarkkinahinnan lasku ennätyskorkealta pohjalukemiin, asiakkaiden varastojen poikkeuksellisen mittava purku, kysynnän heikkeneminen, korkea inflaatio ja geopoliittinen epävarmuus.

Myöskään teknologiateollisuudessa ei ennakoida helppoa loppuvuotta talouskasvun hidastuessa maailmalla ja kokonaiskysynnän heikentyessä.

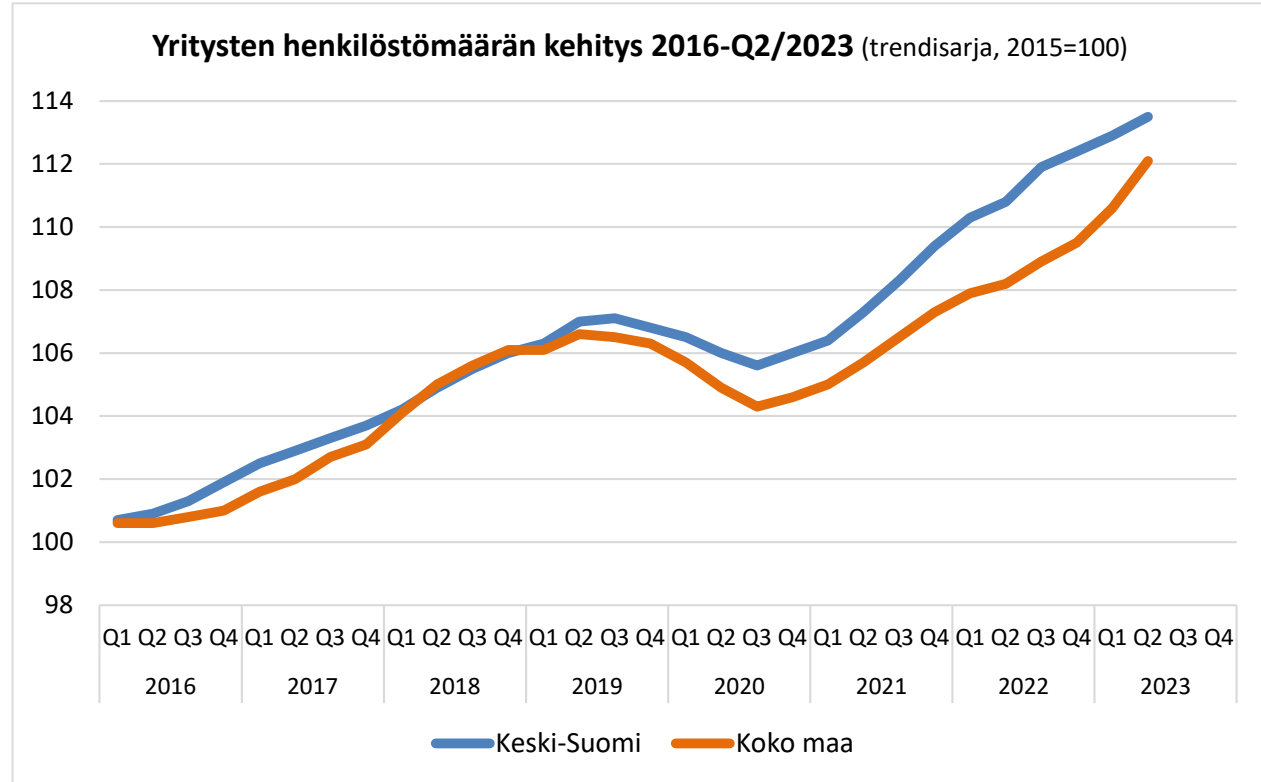
Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Yritysten henkilöstömäärä

Yritysten henkilöstömäärän kehitys on talouden heikentyneistä suhdanteista huolimatta jatkunut edelleen varsin hyvänä. Vuoden 2023 alkupuoliskolla Keski-Suomessa kasvua kertyi 2,5 % edellisvuodesta (koko maassa 2,9 %). Työllisyyden kasvua on tukenut työvoimaintensiivisten palveluiden kysyntä ja teollisuudessa työpaikkojen määrä on lisääntynyt. Ainoastaan rakentamisen alalla henkilöstömäärä laski.

Kun palvelusektorilla menee hyvin, työmarkkinoidenkin kehitys pysyy suotuisana. Epävarmuus työmarkkinoilla on kuitenkin lisääntynyt rakentamisen ja teollisuuden väisun kehityksen myötä.

Työmarkkinat reagoivat tyypillisesti viiveellä talouden suhdannekäänteisiin ja kasvun tasaantuminen on odotettavissa. Keski-Suomessa työttömien ja lomautettujen määrässä on nousua ja uusia avoimia työpaikkoja on tarjolla vähemmän kuin vuosi sitten (TEM, Työnvälitystilasto).

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

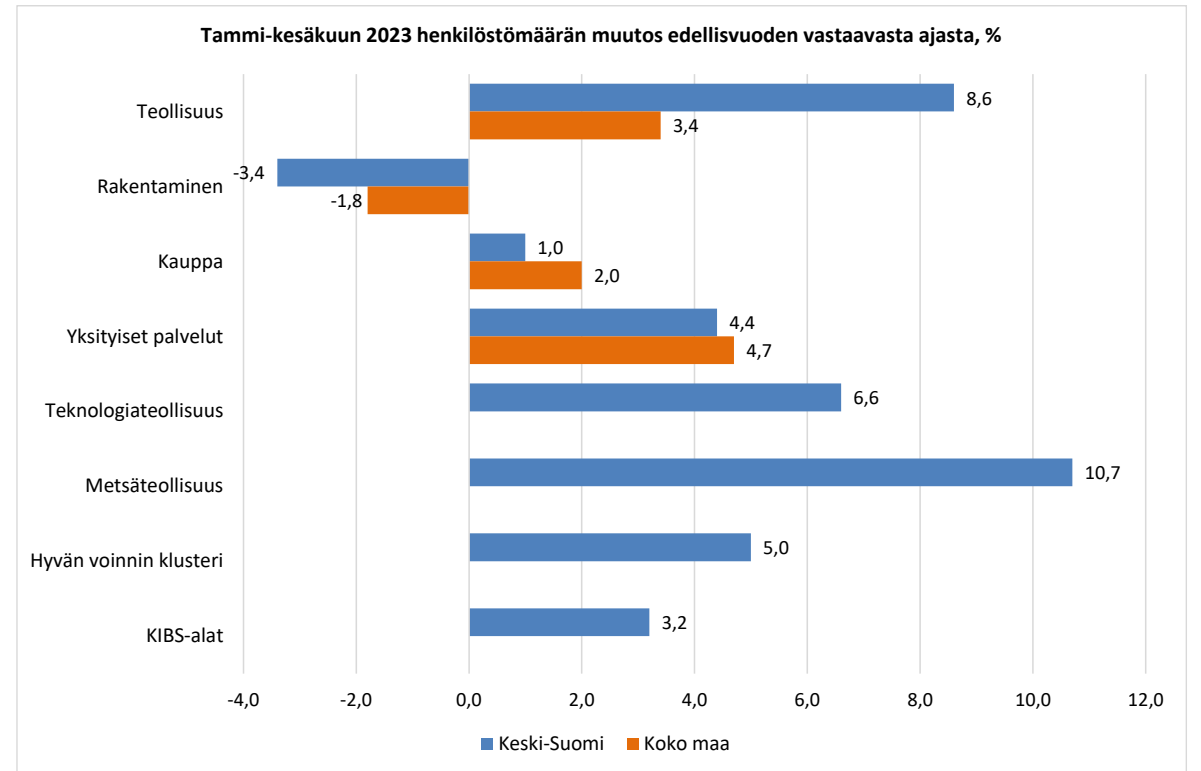
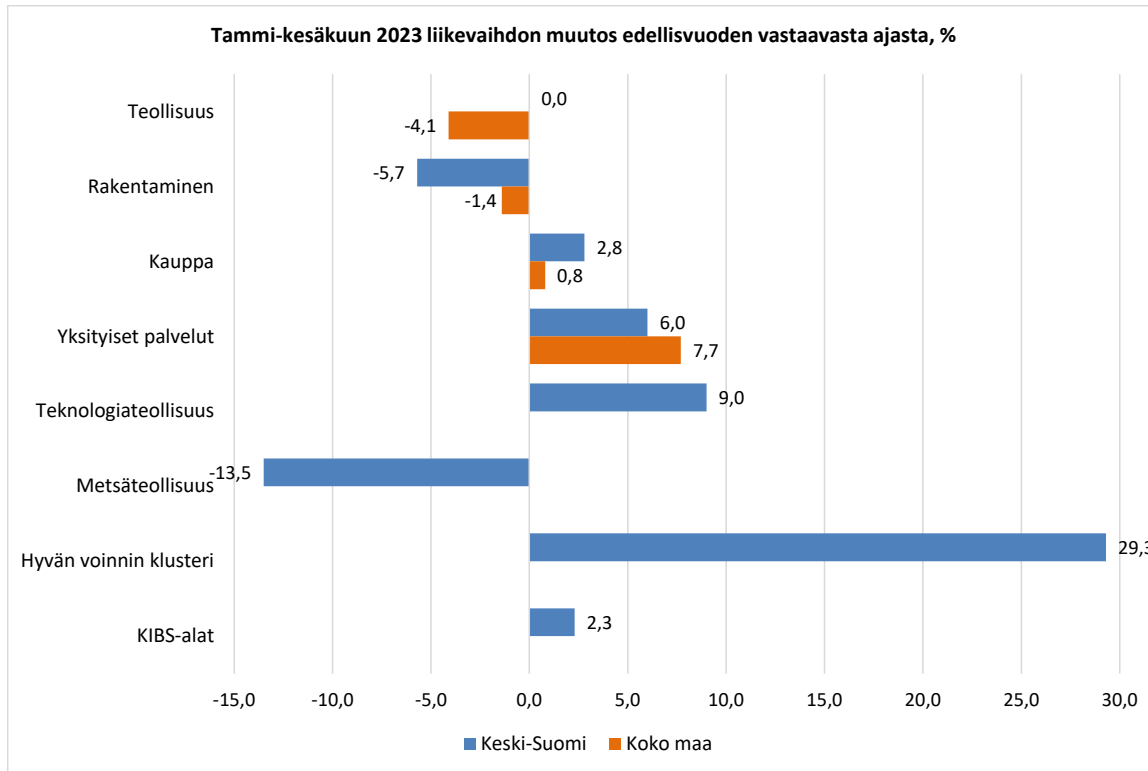
Henkilöstömäärä-indikaattorilla tarkoitetaan yritysten kokopäivätyöllisten määrää kalenterikuukauden aikana. Esimerkiksi kaksi puolipäiväistä työntekijää vastaa yhtä kokopäivätyöllistä. Henkilöstömäärä tuotetaan yritysrekisterin kahden vuoden takaisesta henkilöstömäärätiedosta sekä ansiotason muutoksesta puhdistetun palkkasummakehityksen perusteella. Yrittäjien henkilöstömäärä estimoidaan liikevaihdon kehityksen perusteella. Yrityksille, joilta ei ole kahden vuoden takaista henkilöstötietoa, lasketaan henkilöstömäärä jakamalla yrityksen palkkasumma toimialan keskipalkalla.

Toimialojen liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys 2016-2023/Q2

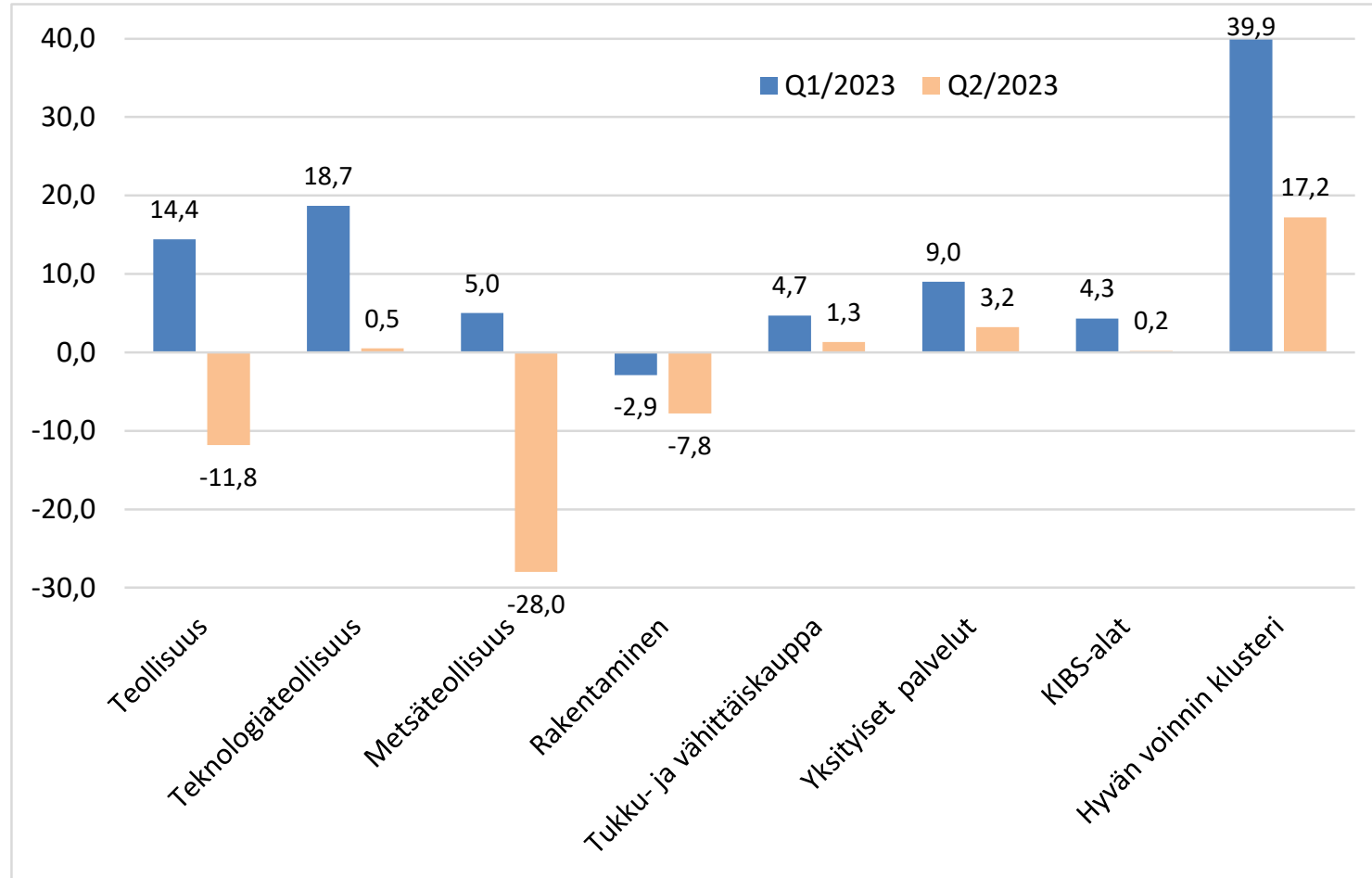
Kuvioissa esiintyvä trendisarja kuvaa kehityksen suuntaa pidemmällä aikavälillä. Trendisarja on puhdistettu kausivaihtelusta ja satunnaisesta vaihtelusta. Trendin loppupään tulkinnassa on hyvä noudattaa harkintaa, sillä esim. äkillisten suhdannekäänteiden aiheuttamien muutosten tulkinta voi muuttua kuukausien kuluessa.

Toimialojen vuosimuutokset, %

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Toimialojen liikevaihdon vuoden 2023 kahden ensimmäisen neljänneksen kehitys Keski-Suomessa, vuosimuutos %

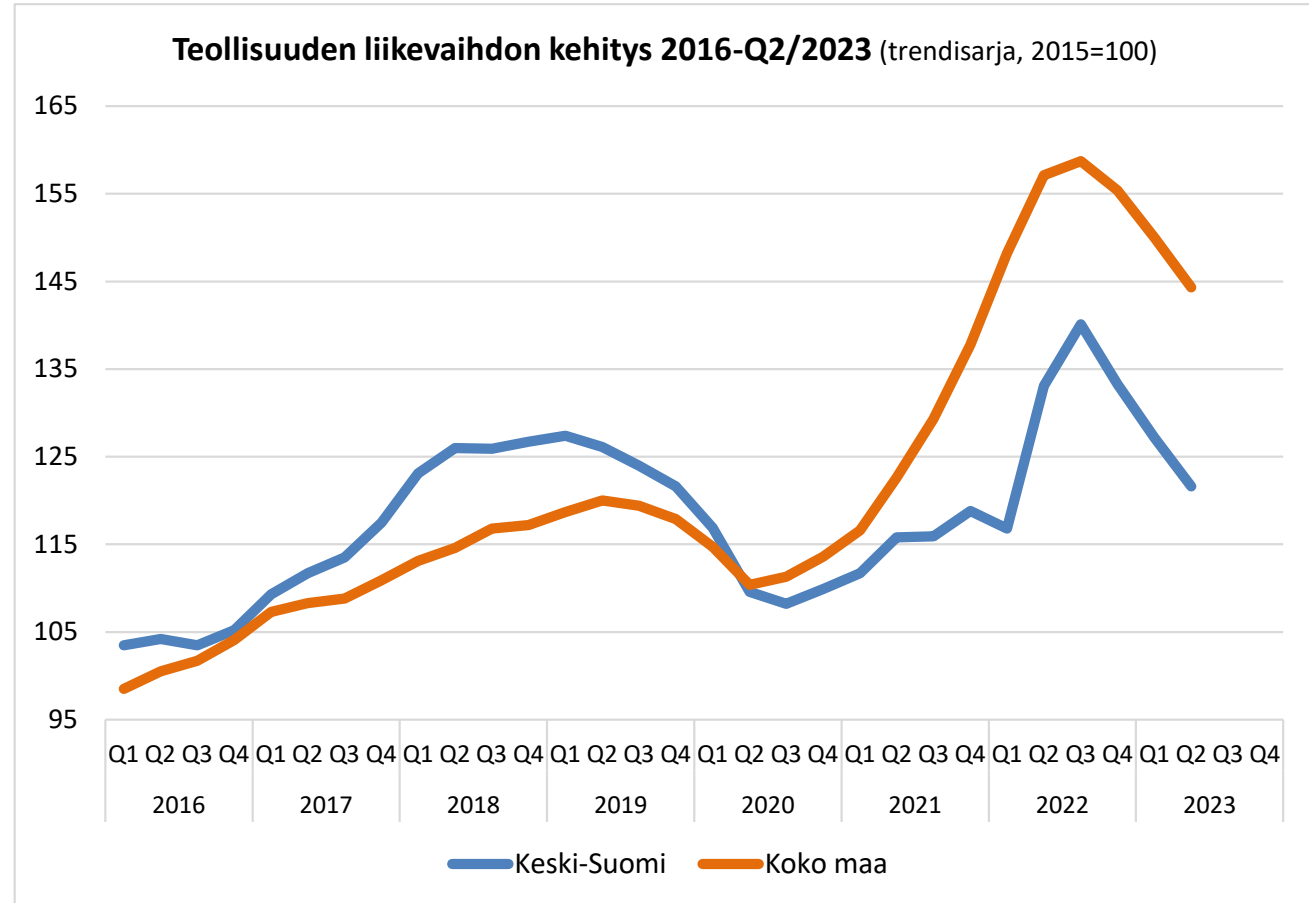
Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Teollisuuden liikevaihto

Keski-Suomen teollisuusyritysten vuoden 2023 alkupuolen liikevaihto oli edellisvuoden tasolla. Talouden hidastuminen alkoi näkyä teollisuudessa kesää kohti mentäessä ja liikevaihdon kehitys kääntyi miinukselle. Koko maassa alkuvuosi kokonaisuudessaan oli jo selvästi vahvaa edellisvuotta heikompi (-4,1 %).

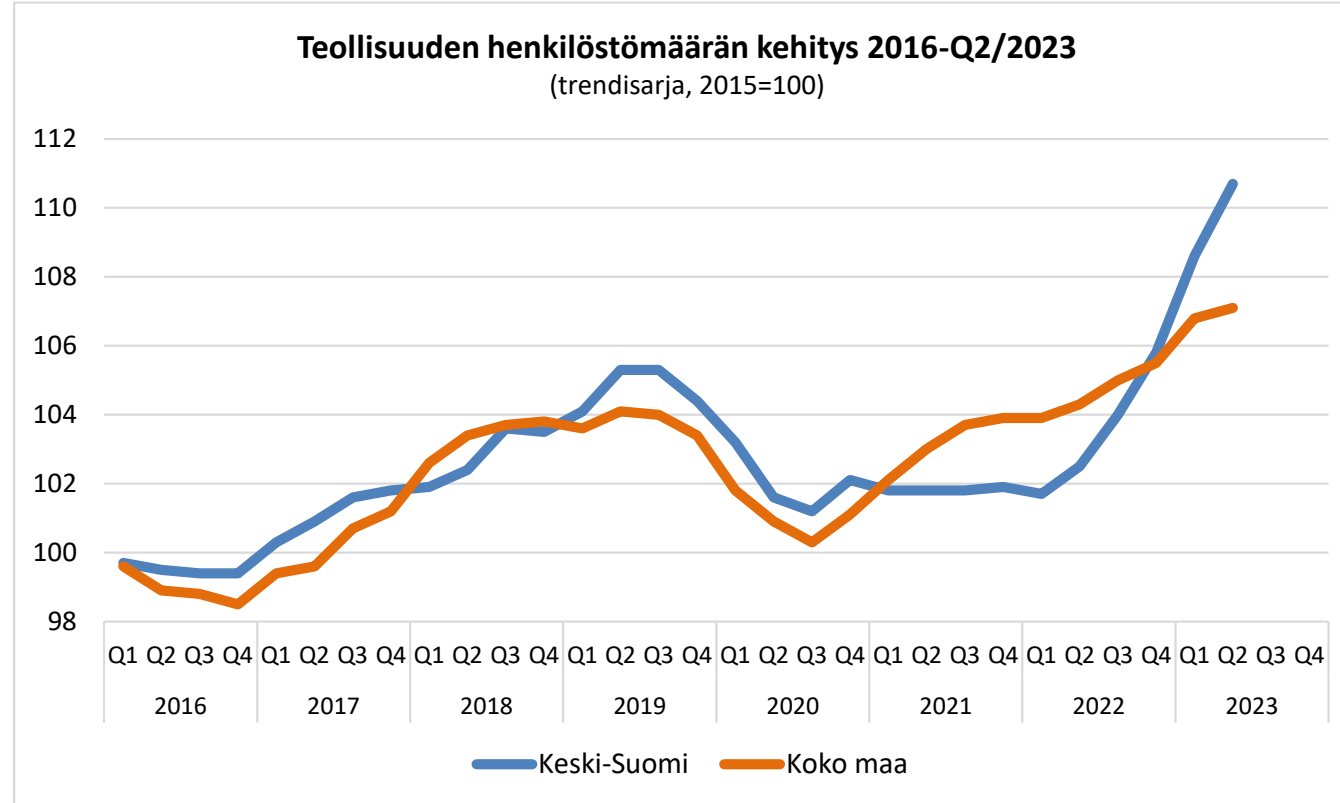
Teollisuusyritysten henkilöstömäärä oli alkuvuonna Keski-Suomessa reippaassa 8,6 %:n kasvussa. Tämä ylitti selvästi koko maan kasvun, 3,4 %. On kuitenkin huomattava, että lakko UPM:n tehtailla vertailuajalla alkuvuonna 2022 vähensi palkkasummaa ja vaikutti siten myös henkilöstömäärää laskevasti.

Koko maassa teollisuuden tilaukset ovat olleet laskussa, mikä ennakoii hitaampaa kasvua. Maailmantalouden haasteet, globaalin investointikysynnän heikkous, kustannusten nousu jne. painavat teollisuuden näkymiä.

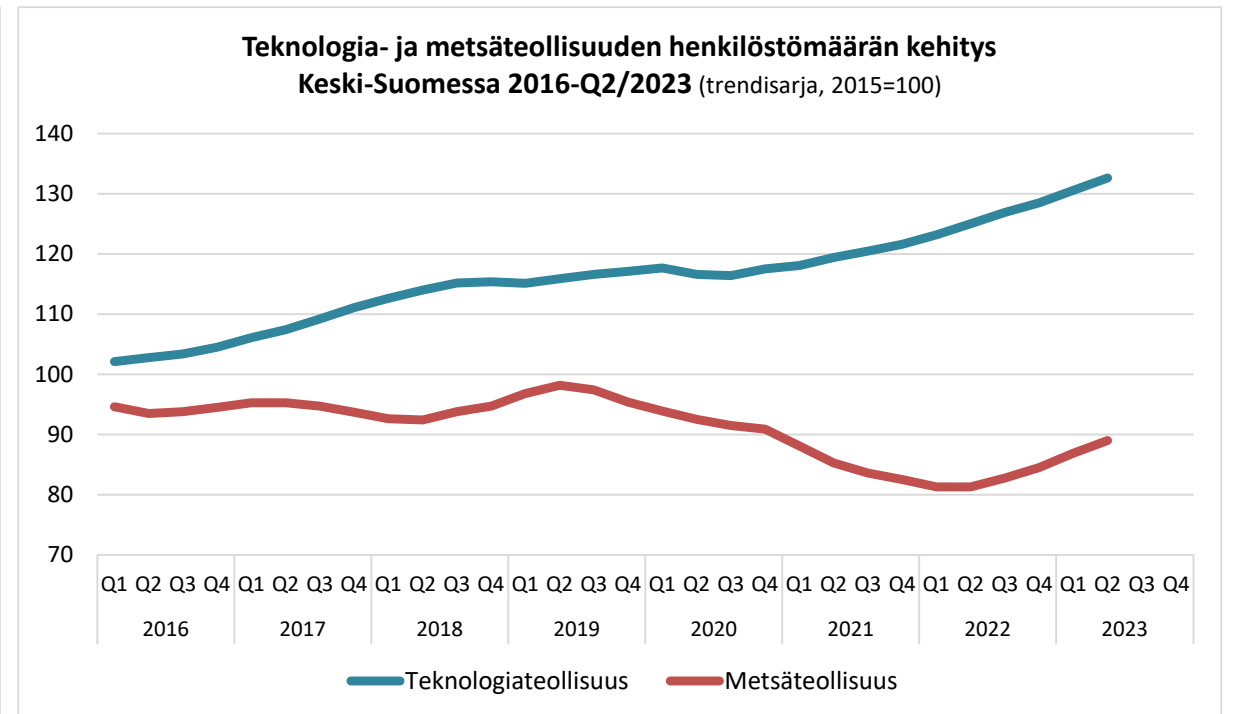
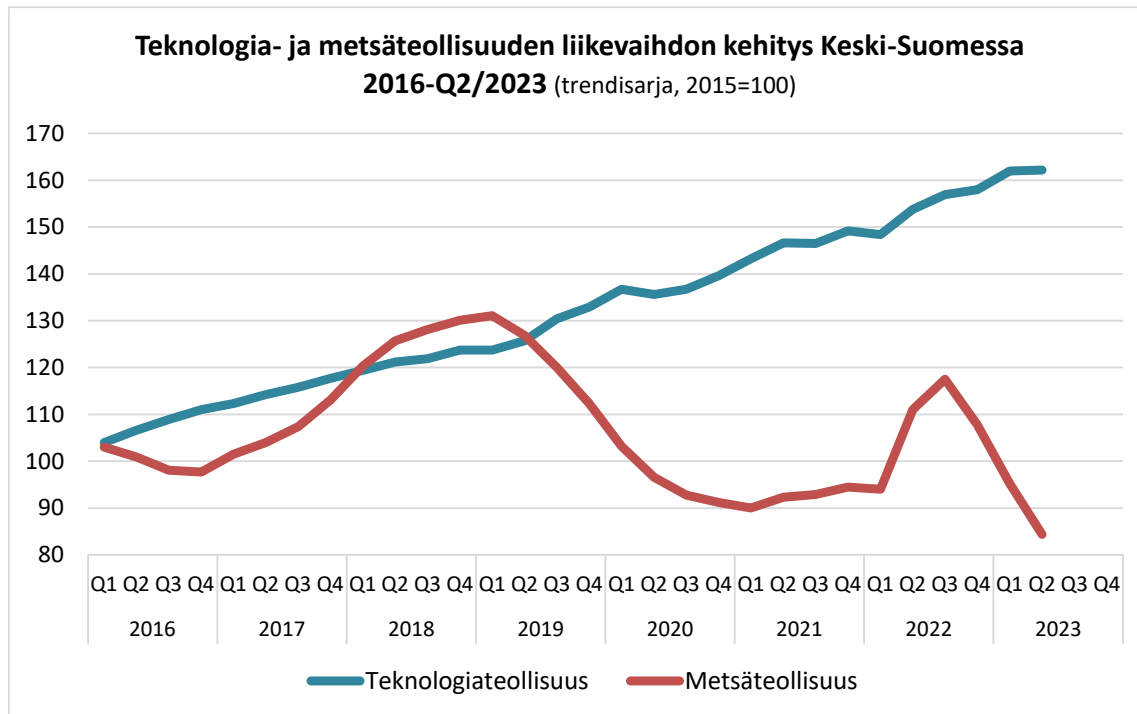
Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Teollisuuden henkilöstömäärä

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Teknologia- ja metsäteollisuuden liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys

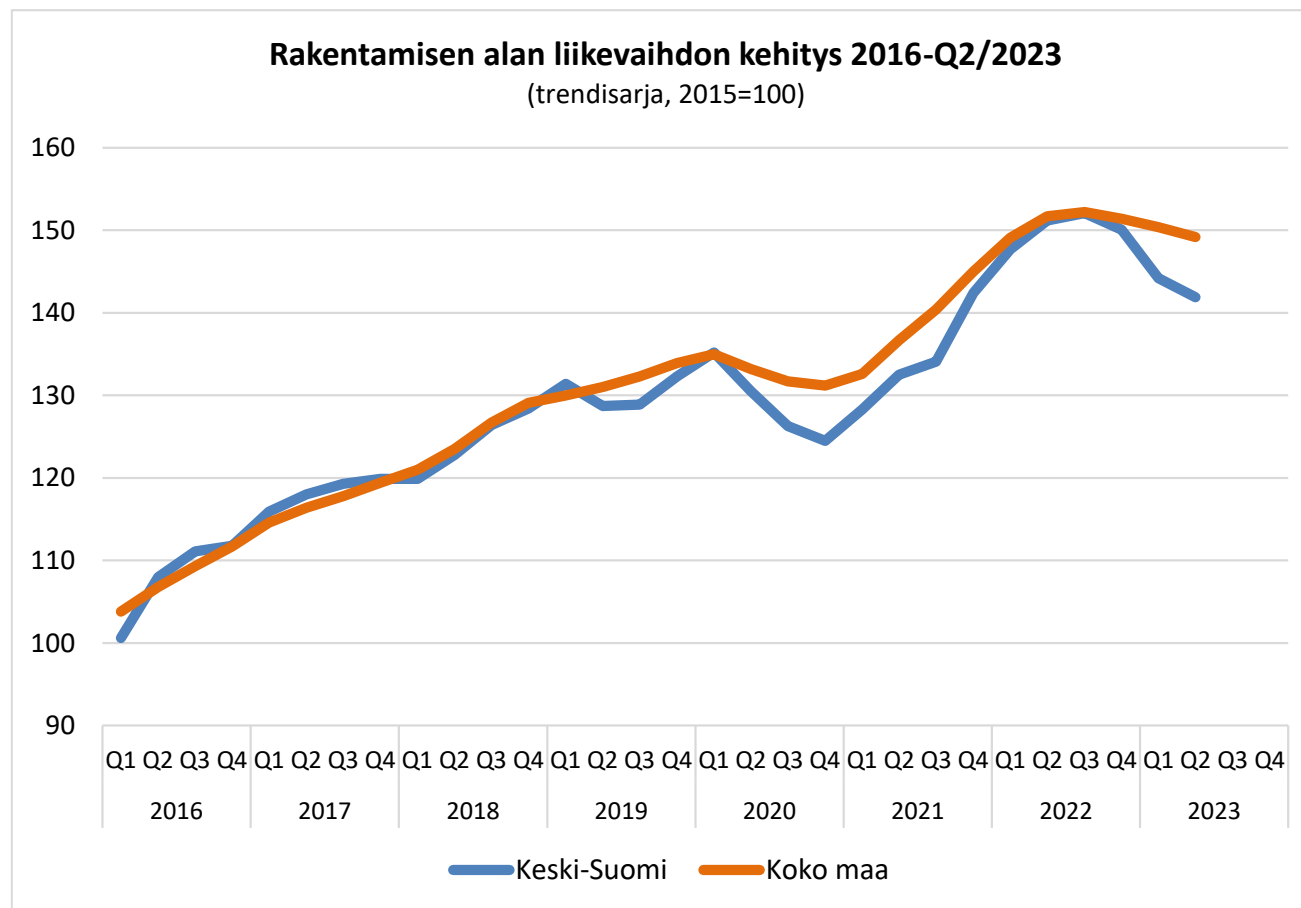
Keski-Suomen Aikajana II/2023: Rakentamisan alan liikevaihto

Rakentamisen alan yritysten reipas liikevaihdon kasvu Keski-Suomessa hyytyi alkuvuonna 2023 ja laskua kertyi 5,7 % edellisvuodesta. Keski-Suomessa tilanne oli koko maata heikempi, kun koko maassa liikevaihto supistui 1,4 %. Myös rakennusalan työllisyys on kehittynyt heikosti.

Rakentamisen alan yleiskuva on synkistynyt ja erityisesti asuntomarkkinoilla on vaikea tilanne. Asuntojen rakennusluvut ja aloitukset ovat supistuneet jyrkästi. Asuntolainojen korkojen nousu vähentää kotitalouksien halukkuutta lainanottoon ja heikentää siten asuntojen kysyntää.

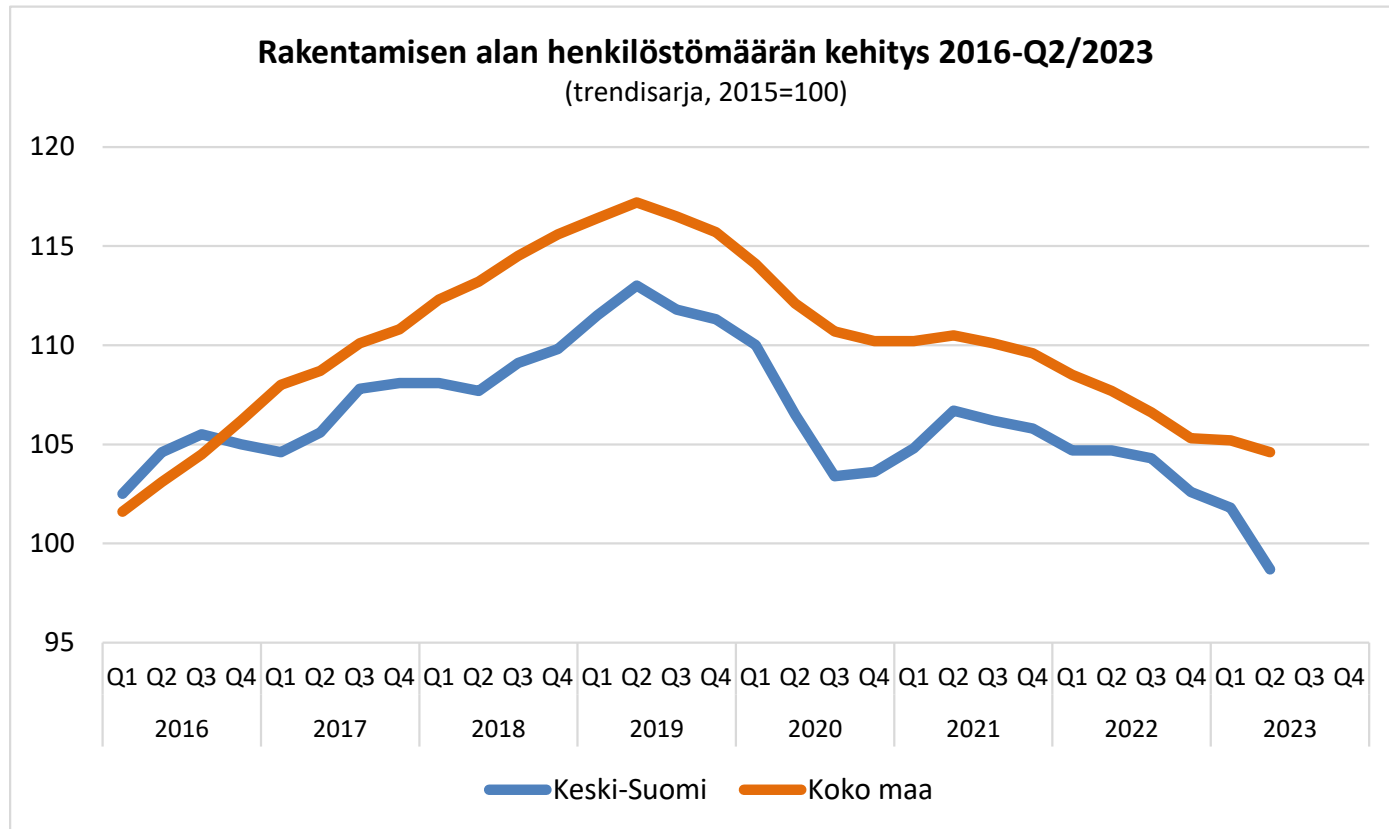
Asuntorakentamisen hiipuessa toimitilarakentamisen ja korjausrakentamisen merkitys korostuu. Taloyhtiöiden lainan saannin vaikeudet heijastuvat kuitenkin peruskorjausrakentamiseen. Vihreän siirtymän investoinnit voivat osaltaan helpottaa rakentamisen alan ahdinkoa ja tukea elpymistä – vaikkakaan nopeaa käännettä tuskin on odotettavissa.

Keski-Suomessa on ilahduttavasti suunnitteilla investointeja, jotka toteutuessaan tuovat euroja ja työtä rakentamisen alalle tulevina vuosina.

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Rakentamisen alan henkilöstömäärä

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

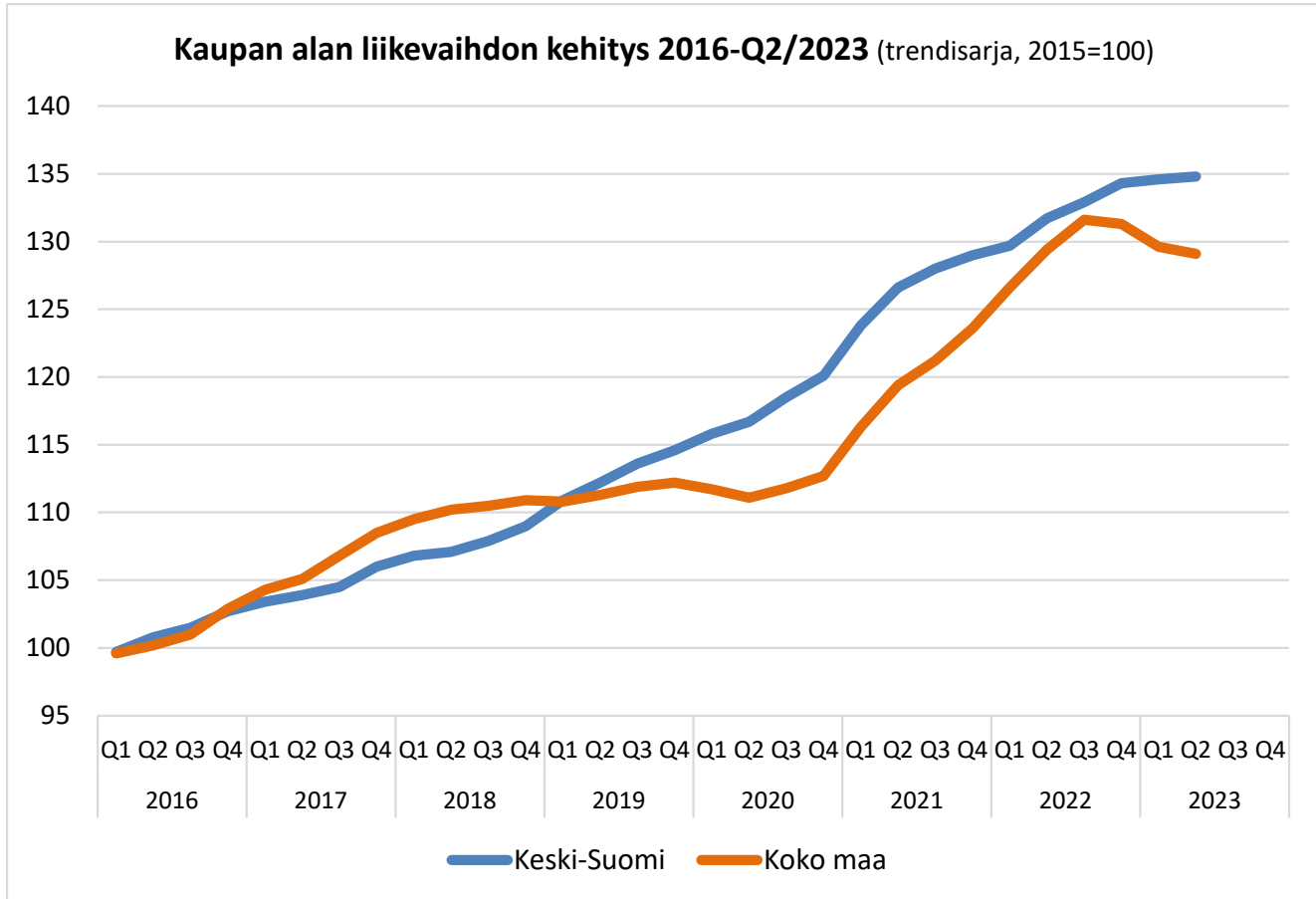
Keski-Suomen Aikajana II/2023: Tukku- ja vähittäiskaupan liikevaihto

Tukku- ja vähittäiskaupan kokonaisliikevaihtoa korona ei Keski-Suomessa notkauttanut, vaan jopa vahvisti. Pandemian vaikutukset kauppaan ovat vähentyneet, mutta kasvu on jatkunut.

Keski-Suomessa kaupan alan yritysten liikevaihdon kasvu maltillistui vuoden 2023 edetessä, mutta tammi-kesäkuulle kirjattiin vielä 2,8 % kasvua edellisvuoden vastaavasta ajasta (koko maassa 0,8 %).

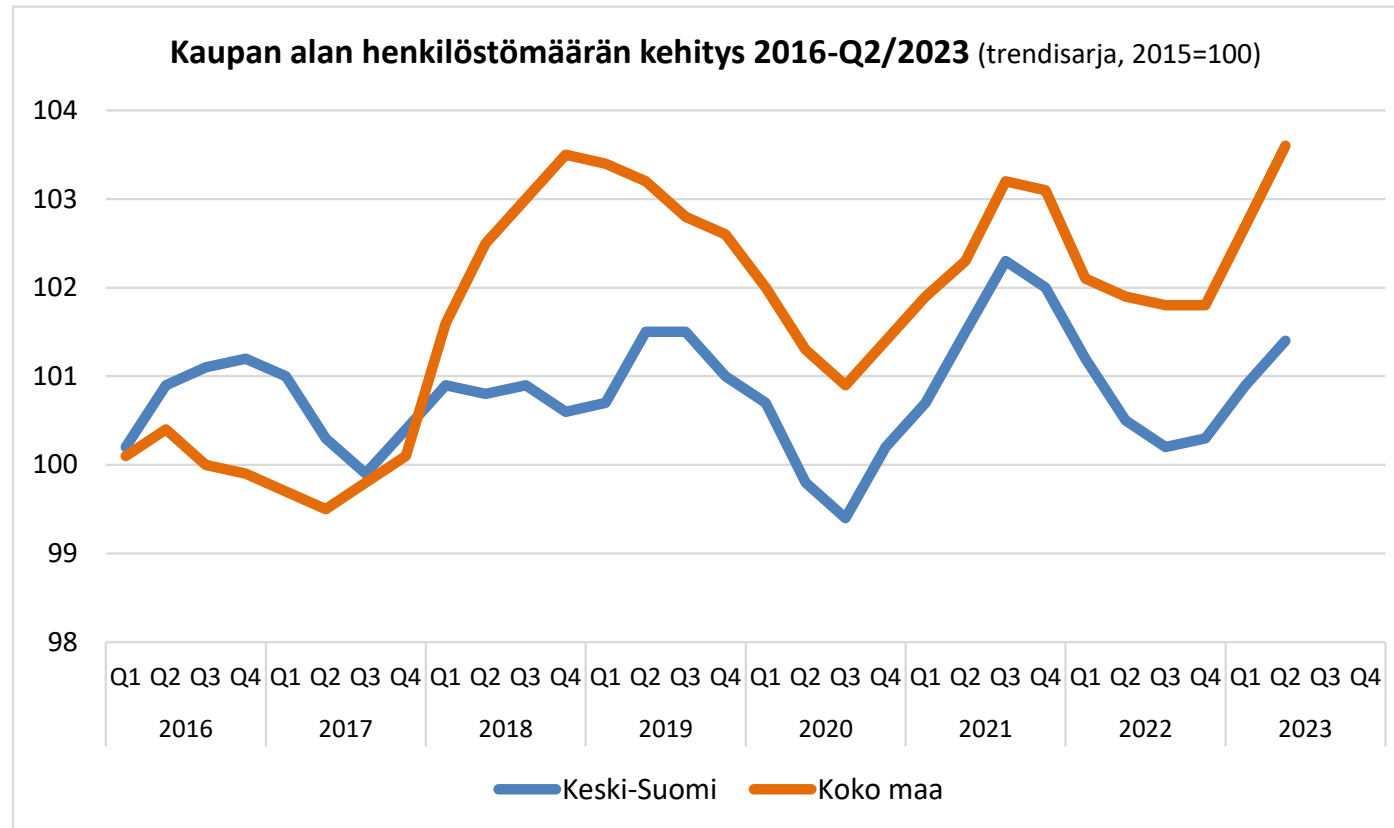
Liikevaihdon kehityksessä heijastuvat kohonneet hinnat ja toisaalta kuluttajien varovaisuus ja kasvanut hintatietoisuus. Ostovoiman lasku heijastuu erityisesti erikoiskauppaan ja kestokulutustavaroihin. Rakentamisen alan alamäki supistaa rakentamisen ja talotekniikan myyntiä.

Kaupan alalla muutokset henkilöstömäärässä ovat olleet pieniä.

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Kaupan alan henkilöstömäärä

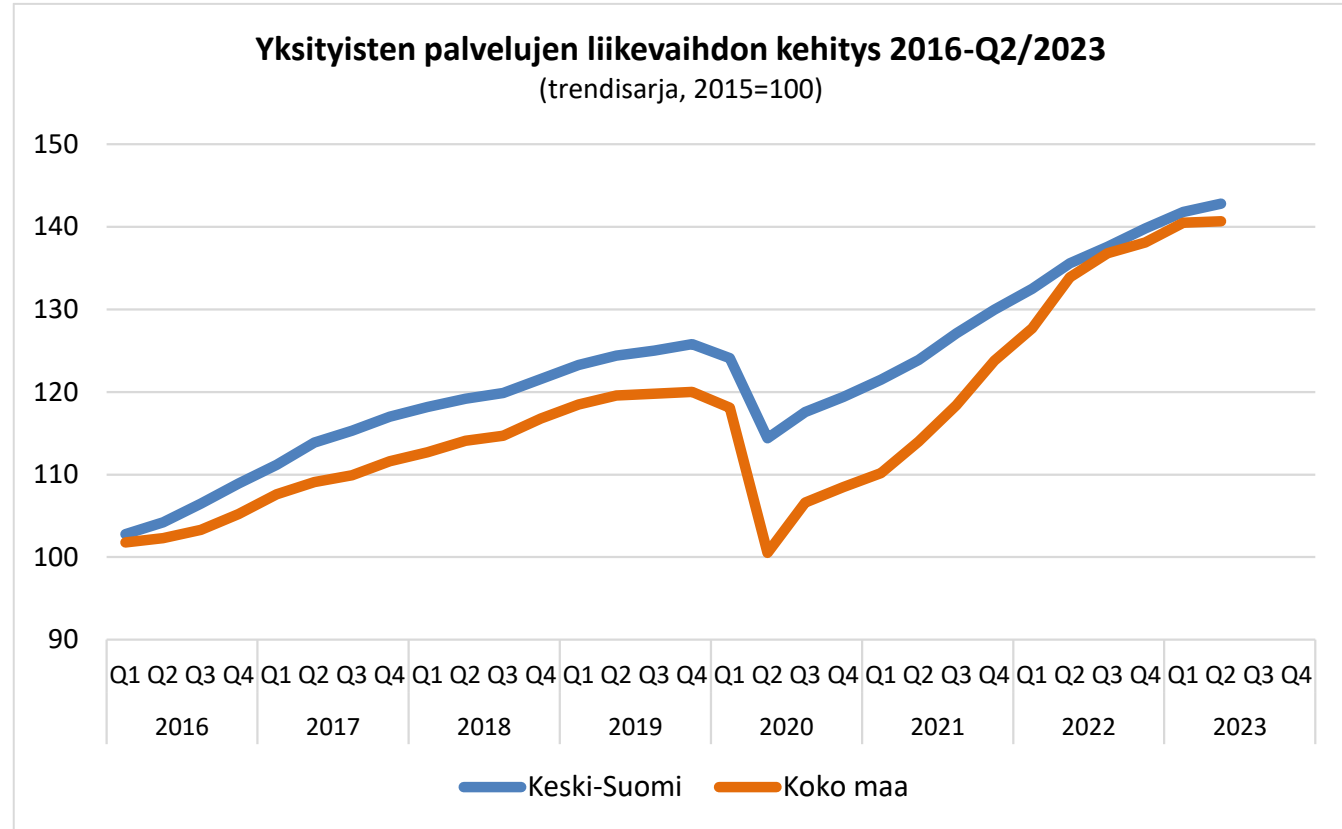
Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Yksityisten palvelualojen liikevaihto

Yksityisten palvelualojen koronaromahduksen jälkeinen liikevaihdon kasvu on jatkunut, vaikkakin myös palveluissa on viitteitä kasvun tasaantumisesta. Keski-Suomessa vuoden 2023 tammi-kesäkuun liikevaihdon kasvu edellisvuodesta oli 6,0 % (koko maassa 7,7 %). Myös alan yritysten henkilöstömäärä kasvoi alkuvuonna 4,4 %.

Mm. Keski-Suomen hyvän voinnin klusteri (sis. majoituspalvelut, kulttuuri- ja viihdetoiminnan, urheilutoiminnan sekä huvi- ja virkistyspalvelut) kasvatti liikevaihtoaan vahvasti. Hintojen ja korkojen nousu tekee suuren loven kotitalouksien talouteen, mutta esimerkiksi matkailusta ja ravintolakäynneistä ei ole haluttu tinkiä. Myös kansainvälinen matkailu on palautumassa koronan jäljiltä.

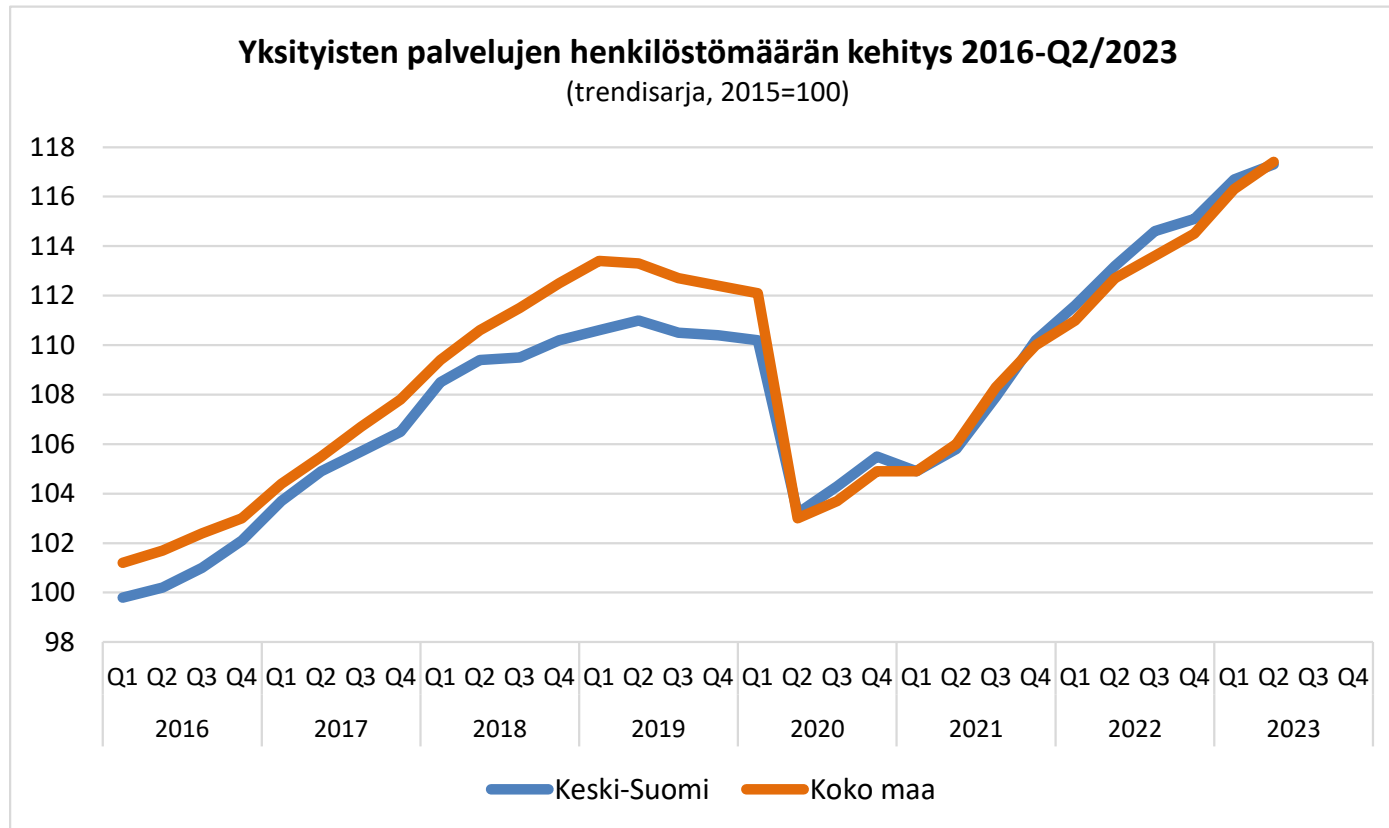
Palvelualojen yritysten luottamus ei ole laskenut samalla tavalla kuin teollisuudessa ja rakentamisessa. Merkittävää onkin, miten pitkään palvelusektori jaksaa kannatella taloutta, kun erityisesti yrityksille myytävien palvelujen kysyntä vähenee.

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Yksityisiin palveluihin sisältyy Kuljetus ja varastointi; Majoitus- ja ravitsemistoiminta; Informaatio ja viestintä; Kiinteistöala; Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta; Taiteet, viihde ja virkistys; sekä Muu palvelutoiminta.

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Yksityisten palvelualojen henkilöstömäärä

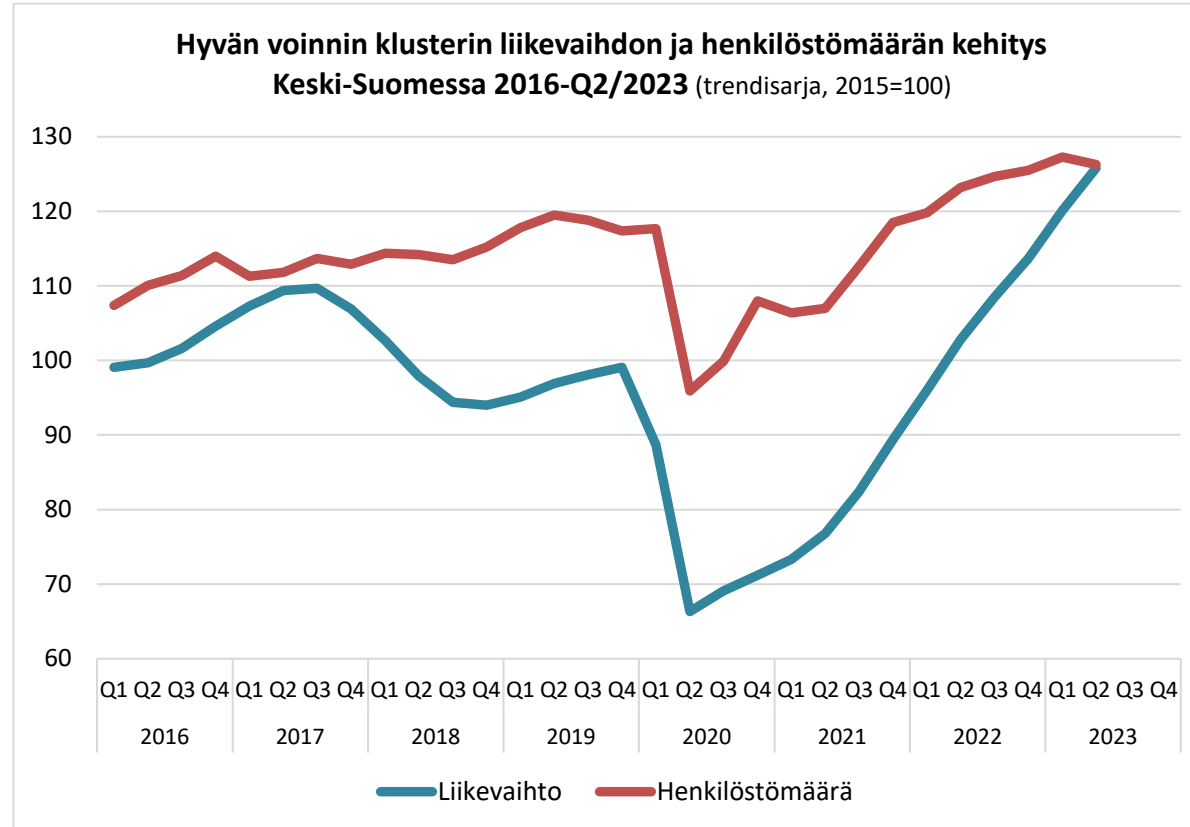
Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Yksityisiin palveluihin sisältyy Kuljetus ja varastointi; Majoitus- ja ravitsemistoiminta; Informaatio ja viestintä; Kiinteistöala; Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta; Taiteet, viihde ja virkistys; sekä Muu palvelutoiminta.

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Hyvän voinnin klusteri

Hyvän voinnin klusteri sisältyy yksityisiin palveluihin. Klusterissa korostuvat alat, jotka kokivat koronan iskun kaikista voimallisimmin. Liikevaihto ja henkilöstömäärä kääntyivät kuitenkin reippaaseen kasvuun vuoden 2021 jälkipuoliskolla.

Kasvu jatkui edelleen vahvana vuoden 2023 tammi-kesäkuussa. Liikevaihto kasvoi jopa 29,3 % ja henkilöstömäärä 5,0 % edellisvuodesta. Kasvu kuitenkin maltillistui kesää kohti mentäessä.

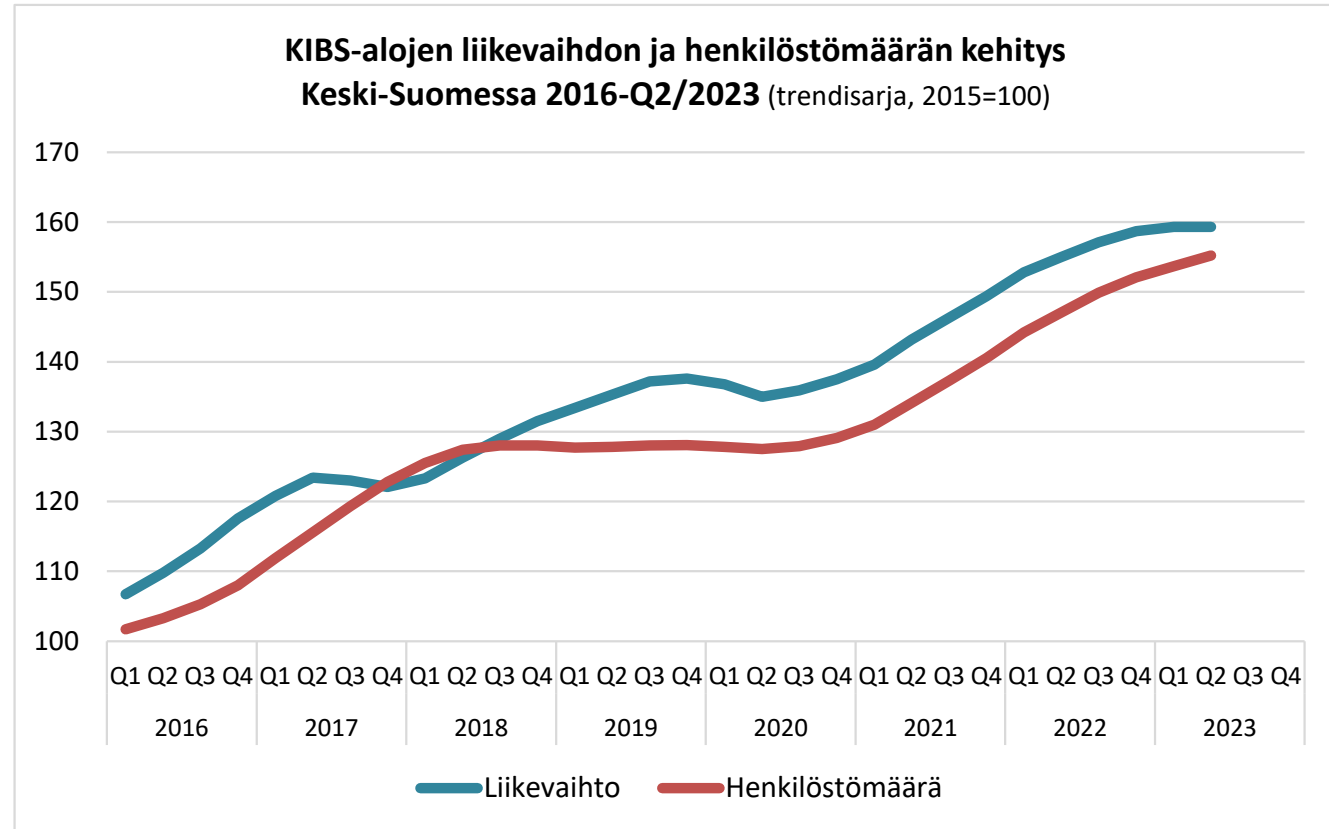
Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Hyvän voinnin klusteri sisältää majoituspalvelut, kulttuuri- ja viihdetoiminnan, urheilutoiminnan sekä hui- ja virkistyspalvelut.

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Osaamisintensiiviset liike-elämän palvelut (KIBS)

Osaamisintensiiviset liike-elämän palvelut ovat säästyneet suuremmilta notkahduksilta ja kehitys on ollut kasvusuuntaista. Vuoden 2023 alkupuoliskolla kasvu oli kuitenkin aiempaa hitaampaa. Liikevaihdon kasvua kertyi tammi-kesäkuussa 2,3 % ja henkilöstömäärän kasvua 3,2 %. Mm. ohjelmisto-osaajille on jatkuvaa kysyntää.

KIBS-palveluihin heijastuu asiakasyritysten haasteet hiipuvassa taloudessa.

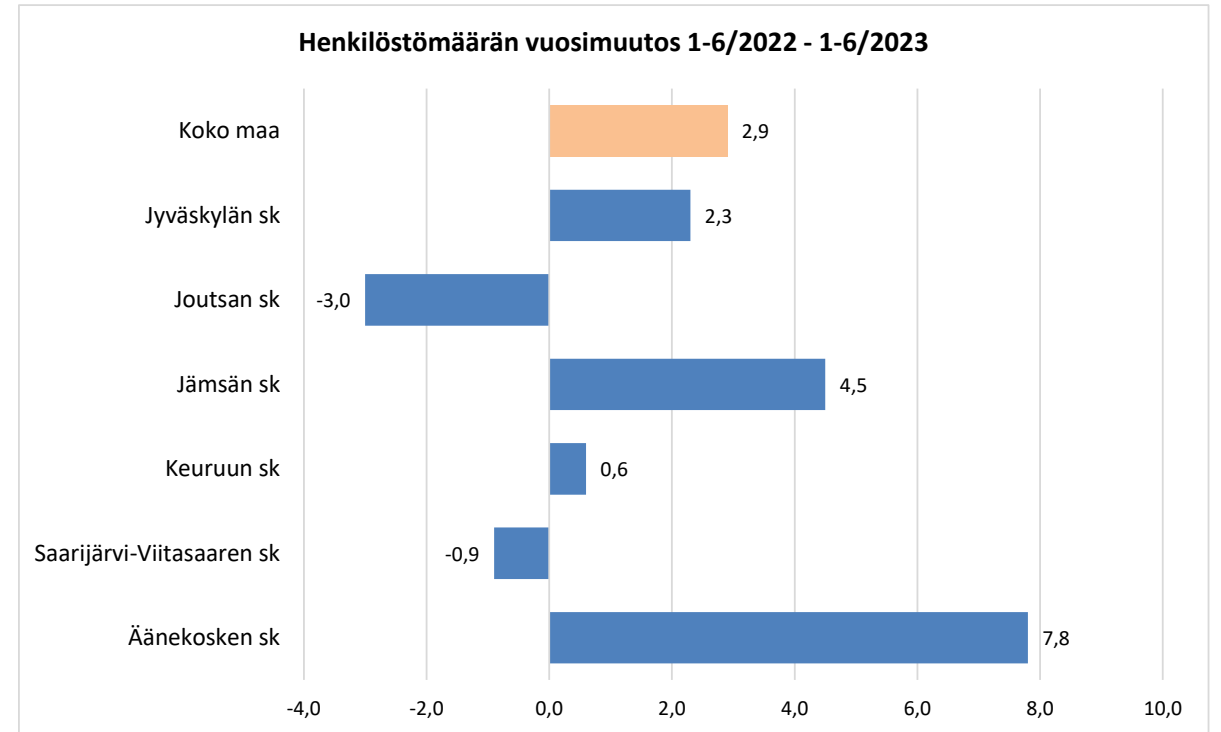
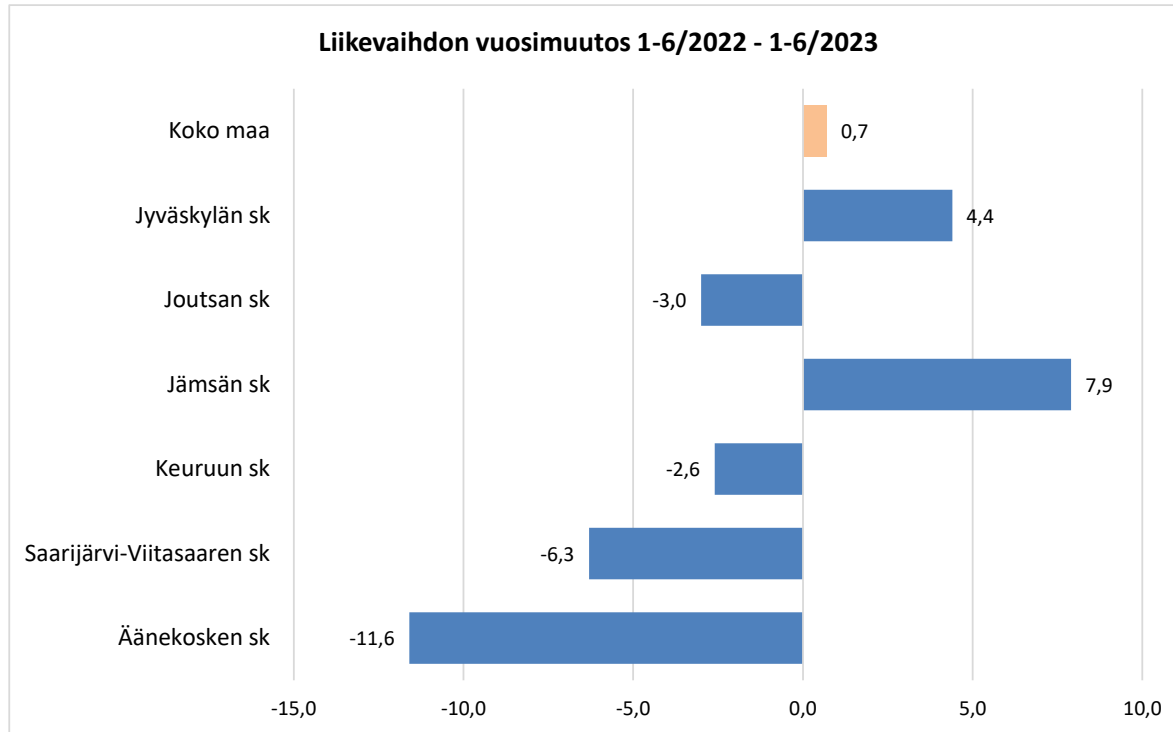

KIBS-klusteriin sisältyvät Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta; Tietopalvelutoiminta; Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta sekä Työllistämistoiminta.

Yritysten liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys seuduilla 2016-2023/Q2

Kuvioissa esiintyvä trendisarja kuvaa kehityksen suuntaa pidemmällä aikavälillä. Trendisarja on puhdistettu kausivaihtelusta ja satunnaisesta vaihtelusta. Trendin loppupään tulkinnassa on hyvä noudattaa harkintaa, sillä esim. äkillisten suhdannekänteiden aiheuttamien muutosten tulkinta voi muuttua kuukausien kuluessa.

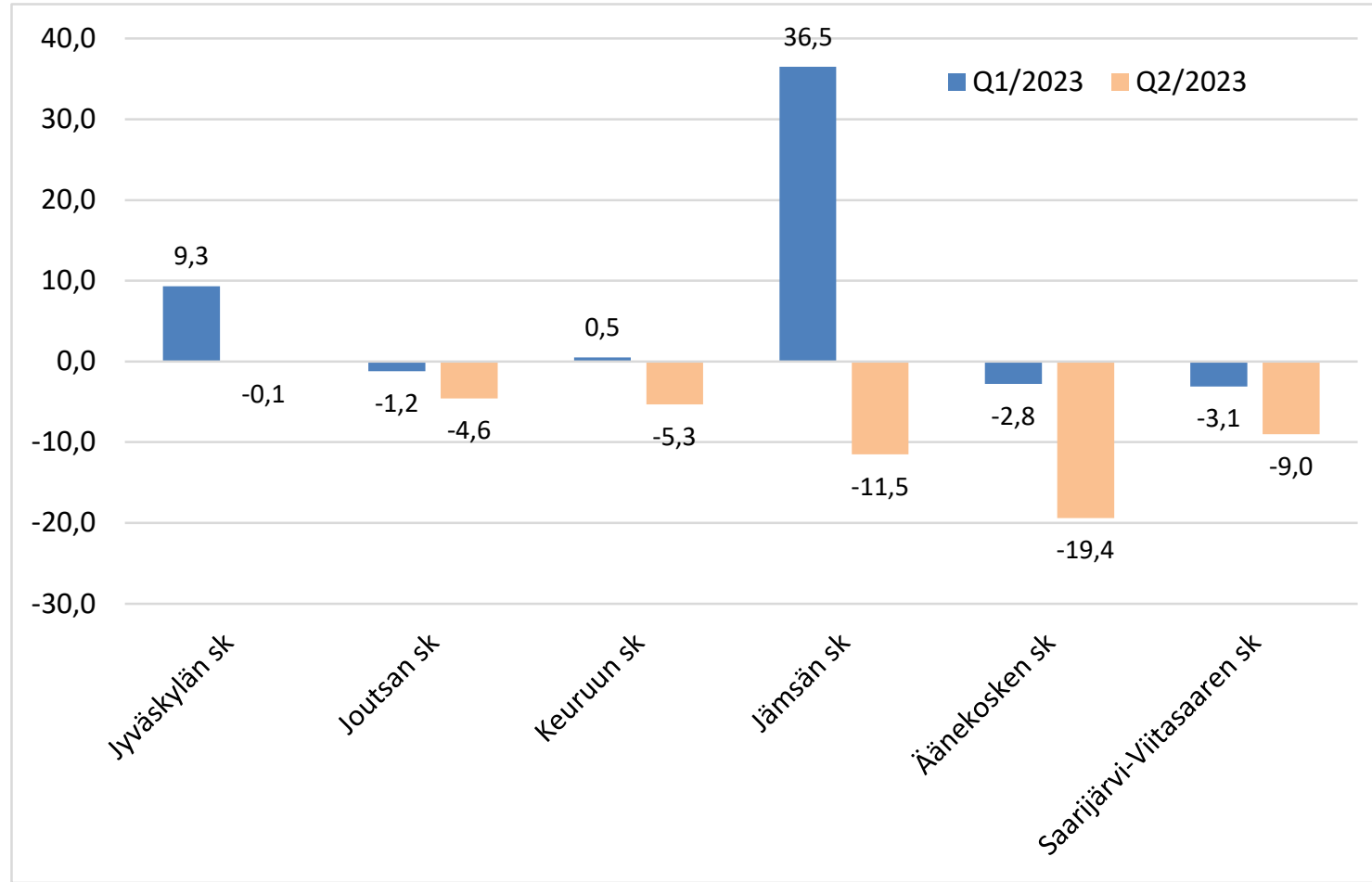
Liikevaihdon ja henkilöstömäärän vuosimuutos seuduilla, %

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Yritysten liikevaihdon vuoden 2023 kahden ensimmäisen neljänneksen kehitys seutukunnittain, vuosimuutos %

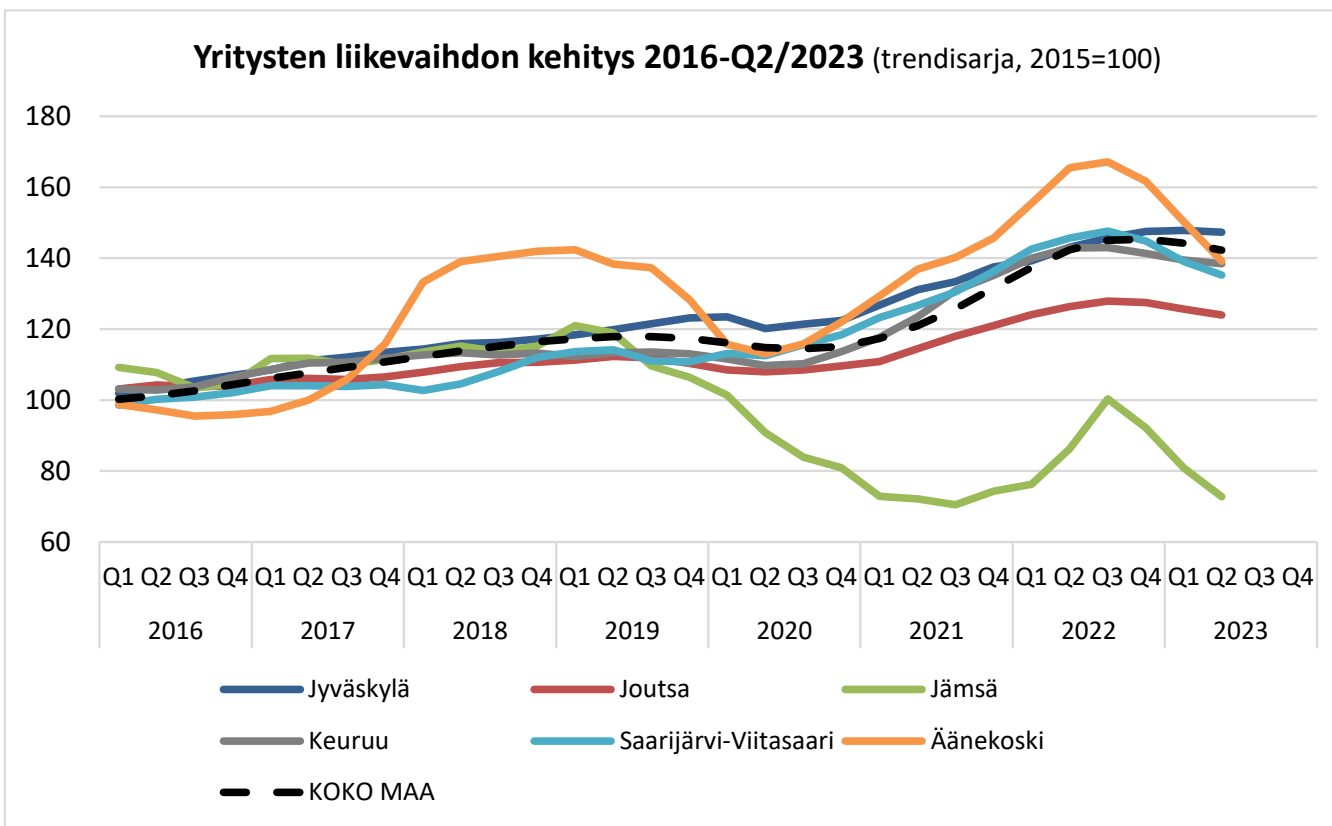
Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Yritysten liikevaihto seuduilla

Seuduittain tarkasteltuna tammi-kesäkuussa 2023 liikevaihto kasvoi edellisvuodesta vain kahdella seudulla, Jämsässä ja Jyväskylässä. Jämsän kasvua tasoittaa osin UPM:n lakko, joka painoi liikevaihtoa vertailuajalla.

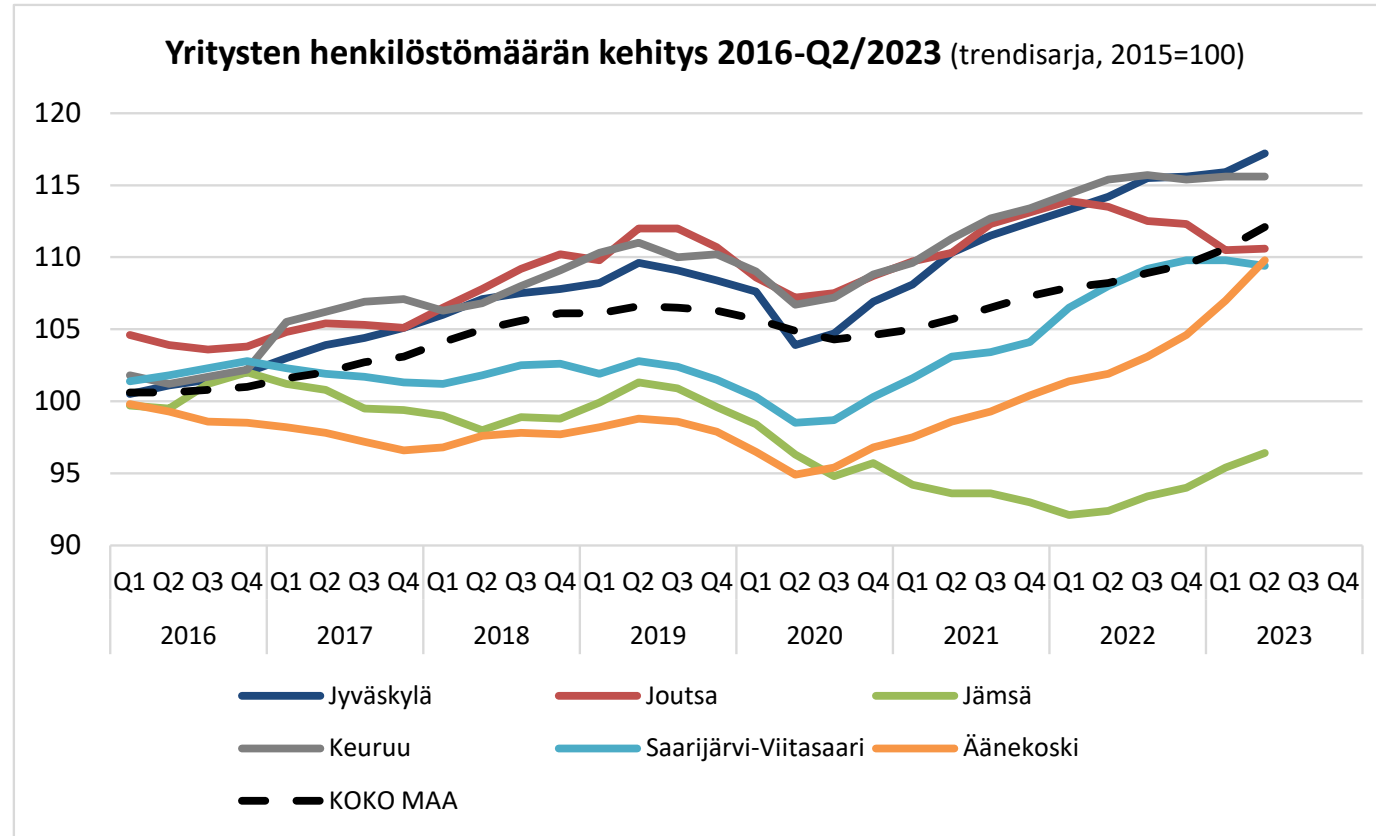
Vuoden toisella neljänneksellä (huhti-kesäkuu) yritysten liikevaihto oli laskussa kaikilla seuduilla. Jyrkintä lasku oli Äänekoskella, Jämsässä ja Saarijärvi-Viitasaarella, joissa painottuu mm. metsäteollisuus ja rakennustuoteteollisuus.

Työmarkkinoiden toistaiseksi kohtuullisena pysyneestä kehityksestä kertoo henkilöstömäärän kasvu kaikilla muilla seuduilla, paitsi Joutsassa ja Saarijärvi-Viitasaarella.

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Keski-Suomen Aikajana II/2023: Yritysten henkilöstömäärä seuduilla

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Lisätietoja Keski-Suomen Aikajanasta:

Kirsi Mukkala, Keski-Suomen liitto
kirsi.mukkala@keskisuomi.fi